

PRESUDA SUDA

17. lipnja 1992.(*)

„Konvencija iz Bruxellesa– Tumačenje članka 5. točke 1. – Nadležnost u predmetima koji se odnose na ugovor – Ugovori u nizu– Tužba u svrhu utvrđivanja odgovornosti koju je naredni kupac robe podnio protiv proizvođača”

U predmetu C-26/91,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku, na temelju Protokola od 3. lipnja 1971. o tumačenju od strane Suda Konvencije od 27. rujna 1968. o nadležnosti i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima (SL L 299, 1972., str. 32.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 15., str. 3.), koji je uputio francuski Cour de Cassation (Kasacijski sud) u postupku koji se vodi pred tim sudom između

Jakob Handte & Co. GmbH

i

Traitements Mécano-chimiques des Surfaces SA (TMCS),

o tumačenju članka 5. točke 1. Konvencije od 27. rujna 1968.,

SUD,

u sastavu: O. Due, predsjednik, F. A. Schockweiler (predsjednik vijeća), G. F. Mancini, C. N. Kakouris, J. C. Moitinho de Almeida, M. Diez de Velasco i M. Zuleeg, suci,

nezavisni odvjetnik: F. G. Jacobs,

tajnik: H. A. Rühl, glavni administrator,

uzimajući u obzir pisana očitovanja koja su podnijeli:

- za društvo Jakob Handte & Co. GmbH, J. P. Desaché, odvjetnik pri odvjetničkoj komori u Parizu,
- za vladu Savezne Republike Njemačke, C. Böhmer, *Ministerialrat* u Saveznome ministarstvu gospodarstva, u svojstvu agenta,
- za Komisiju Europskih zajednica, X. Lewis, član Pravne službe, u svojstvu agenta,

uzimajući u obzir izvještaj za raspravu,

saslušavši usmena očitovanja Komisije na raspravi održanoj 25. veljače 1992.,
saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 8. travnja 1992.,
donosi sljedeću

Presudu

- 1 Presudom od 8. siječnja 1991., koju je Sud zaprimio 25. siječnja 1991., francuski Cour de Cassation (Kasacijski sud) je na temelju Protokola od 3. lipnja 1971. o tumačenju od strane Suda Konvencije od 27. rujna 1968. o nadležnosti i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima (SL L 299, 1972., str. 32.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 15., str. 3.) kako je izmijenjena Konvencijom od 9. listopada 1978. o pristupanju Kraljevine Danske, Irske i Ujedinjene Kraljevine Velike Britanije i Sjeverne Irske (SL L 304, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 13., str. 5.; u daljnjem tekstu: Konvencija) uputio zahtjev za prethodnu odluku o pitanju koje se tiče tumačenja članka 5. točke 1. Konvencije.
- 2 Zahtjev je upućen u okviru spora između društva s ograničenom odgovornošću Jakob Handte & Co. GmbH sa sjedištem u Tuttligen (Savezna Republika Njemačka; u daljnjem tekstu: Handte Njemačka) i društva s ograničenom odgovornošću Traitements Mécano-chimiques des Surfaces sa sjedištem u Bonneville (Francuska; u daljnjem tekstu: TMCS).
- 3 Iz spisa podnesenih Sudu proizlazi da je 1984. i 1985. društvo TMCS kupilo od društva Bula et Fils (u daljnjem tekstu: Bula), društva s ograničenom odgovornošću koje podliježe švicarskom pravu, dva stroja za poliranje metala, na koje je društvo TMCS dalo postaviti usisni sustav koji je proizvelo društvo Handte Njemačka, ali ga je prodalo i postavilo društvo Société Handte France S.à r.l. (u daljnjem tekstu: Handte Francuska) sa sjedištem u Strasbourg (Francuska).
- 4 TMCS je 1987. pred regionalnim sudom Tribunal de Grande Instance de Bonneville (Okružni sud u Bonneville, Francuska) pokrenuo postupak protiv društava Bula, Handte Njemačka i Handte Francuska, tražeći naknadu štete do koje je došlo jer proizvedena i prodana oprema nije bila usklađena s pravilima o higijeni i sigurnosti na radu te je bila neprimjerena za namijenjenu svrhu.
- 5 Presudom od 4. svibnja 1988. taj je sud zaključio da nema mjesnu nadležnost za odlučivanje o zahtjevu protiv društva Bula, ali da je u skladu s člankom 5. točkom 1. nadležan donijeti odluku o zahtjevu protiv društava Handte Njemačka i Handte Francuska.
- 6 Presudom od 20. ožujka 1989. drugostupanjski sud Cour d'Appel de Chambéry (Žalbeni sud u Chambéryju, Francuska), odbio je žalbu društva Handte Njemačka uz obrazloženje da je svrha tužbe koju je protiv njega podnijelo društvo TMCS bila

utvrditi odgovornost proizvođača za nedostatke na prodanoj robi, da se takva izravna tužba sljedećeg kupca protiv proizvođača odnosi na pitanje ugovornog odnosa i prema francuskom pravu i prema Konvenciji te da je sud nižeg stupnja u skladu s time ispravno zaključio da ima nadležnost na temelju članka 5. točke 1. Konvencije kao sud nadležan za mjesto izvršenja obveze.

7 Društvo Handte Njemačka izjavilo je da se članak 5. točka 1. Konvencije ne primjenjuje kada je riječ o ugovorima u nizu te je podnijelo žalbu u kasacijskom postupku protiv presude suda Cour d'Appel de Chambéry (Žalbeni sud).

8 Zaključivši da se u sporu pojavljuje pitanje tumačenja Konvencije, francuski Cour de Cassation (Kasacijski sud) odlučio je prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeće prethodno pitanje:

„Primjenjuje li se članak 5. točka 1. Konvencije, kojim se propisuje posebna nadležnost u predmetima koji se odnose na ugovor, na tužbu sljedećeg kupca podnesenu protiv proizvođača koji nije prodavatelj, a koja se tiče nedostataka na toj robi ili njezine neprimjerenosti za namijenjenu svrhu?“

9 Za potpuniji prikaz činjenica u glavnom postupku, tijeka postupka i pisanih očitovanja podnesenih Sudu upućuje se na izvještaj za raspravu. Ti dijelovi spisa u nastavku se spominju ili razmatraju samo u mjeri u kojoj je to potrebno za obrazloženje odluke Suda.

10 Da bi se odgovorilo na pitanje nacionalnog suda prvo valja podsjetiti da u skladu s ustaljenom praksom Suda (vidjeti presudu od 22. ožujka 1983., Peters, t. 9. i 10., C-34/82, Zb., str. 987., i presudu od 8. ožujka 1988., Arcado, C-9/87, Zb., str. 1539., t. 10. i 11.) izraz „predmeti koji se odnose na ugovor“ iz članka 5. točke 1. Konvencije treba tumačiti neovisno, uzimajući prije svega u obzir ciljeve i opći sustav Konvencije, kako bi se osigurala njezina ujednačena primjena u svim državama ugovornicama. Stoga taj izraz ne bi trebalo shvatiti kao da se odnosi na onu kvalifikaciju pravnog odnosa o kojem je riječ pred nacionalnim sudom, koju daje nacionalno zakonodavstvo.

11 Nadalje valja napomenuti da je jedan od ciljeva Konvencije, u skladu s njezinom preambulom, osnažiti u Zajednici „pravnu zaštitu osoba koje ondje imaju poslovni nastan“.

12 U vezi s tim, u izvještaju stručnjaka koji je izrađen prilikom sastavljanja Konvencije (SL C 59, 1979., str. 1.) navedeno je da je

„[...] svrha Konvencije jest [...] uspostavom zajedničkih pravila o sudskoj nadležnosti [...] u području koje obuhvaća Konvencija postići istinski pravni poredak koji će osigurati najveću moguću mjeru pravne sigurnosti. S tim ciljem pravilima o sudskoj nadležnosti koja su predviđena u glavi II. određuje se koji su sudovi država članica najprimjereniji za preuzimanje sudske nadležnosti, uzimajući u obzir sva relevantna pitanja [...]“ [neslužbeni prijevod].

13 Taj cilj Konvencije postiže se brojnim propisanim pravilima o sudskoj nadležnosti kojima se određuju slučajevi, iscrpno navedeni u odjeljcima 2. do 6. glave II. Konvencije, u kojima se tuženika s domicilom ili poslovnim nastanom u državi

ugovornici može, u skladu s pravilom o posebnoj nadležnosti, ili mora, u skladu s pravilom o isključivoj nadležnosti ili prorogaciji nadležnosti, tužiti pred sudom u drugoj državi ugovornici.

- 14 Pravila o posebnoj i isključivoj nadležnosti te pravila koja se odnose na prorogaciju nadležnosti stoga odstupaju od općeg načela iz prvog stavka članka 2. Konvencije, koje glasi da nadležnost imaju sudovi države ugovornice u kojoj tuženik ima domicil. To pravilo o nadležnosti je opće načelo jer ono tuženiku obično olakšava obranu. Slijedom toga, pravila o nadležnosti koja odstupaju od tog općeg načela ne smiju dovesti do tumačenja koje izlazi izvan okvira situacija predviđenih Konvencijom.
- 15 Iz toga proizlazi kako izraz „predmeti koji se odnose na ugovor” iz članka 5. točke 1. Konvencije ne bi trebalo tumačiti na način da obuhvaća situaciju u kojoj ne postoji dragovoljno preuzeta obveza jedne stranke u odnosu na drugu stranku.
- 16 Kada sljedeći kupac robe koju je kupio od posrednika podnese tužbu protiv proizvođača zbog štete prouzročene zbog nesukladnosti te robe, valja primijetiti da ugovorni odnos između tog sljedećeg kupca u nizu i proizvođača ne postoji jer proizvođač nije preuzeo nikakvu ugovornu obvezu prema tom sljedećem kupcu.
- 17 Osim toga, posebno kada je riječ o nizu međunarodnih ugovora, ugovorne obveze stranaka mogu se razlikovati od ugovora do ugovora, tako da ugovorna prava koja sljedeći kupac može ostvariti u odnosu s neposrednim prodavateljem ne moraju nužno biti ista ona prava koja je proizvođač prihvatio u odnosu s prvim kupcem.
- 18 Radi osnaživanja pravne zaštite osoba koje imaju poslovni nastan u Zajednici, a to je jedan od ciljeva koji se nastoji postići Konvencijom, također se zahtijeva da se pravila o nadležnosti koja odstupaju od općeg načela Konvencije tumače na način da omoguće prosječno obaviještenom tuženiku da razumno predvidi pred kojim ga se sudovima, osim sudova u državi u kojoj ima domicil, može tužiti.
- 19 Međutim, u situaciji o kakvoj je riječ u glavnom postupku proizvođač nije mogao predvidjeti primjenu pravila o posebnoj nadležnosti iz članka 5. točke 1. Konvencije na tužbu koju je protiv njega podnio sljedeći kupac robe te stoga ta primjena nije usklađena s načelom pravne sigurnosti.
- 20 Osim činjenice da proizvođač nema ugovorni odnos sa sljedećim kupcem i ne preuzima ugovorne obveze prema tom kupcu, čiji mu identitet i domicil sasvim opravdano ne moraju biti poznati, u velikoj većini država ugovornica ne smatra se da je odgovornost proizvođača prema sljedećem kupcu za nedostatke na prodanoj robi ugovorne prirode.
- 21 Iz toga slijedi da na pitanje nacionalnog suda valja odgovoriti da članak 5. točku 1. Konvencije treba tumačiti na način da se on ne primjenjuje na tužbu sljedećeg kupca robe iz istog ugovornog lanca protiv proizvođača koji nije prodavatelj, a koja se tiče nedostataka na toj robi ili njezine neprimjerenosti za namijenjenu svrhu.

Troškovi

- 22 Troškovi podnošenja očitovanja Sudu koje su imale vlada Savezne Republike Njemačke i Komisija Europskih zajednica ne nadoknađuju se. Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka.

Slijedom navedenog,

SUD,

odlučujući o pitanju koje je uputio francuski Cour de Cassation (Kasacijski sud) presudom od 8. siječnja 1991. odlučuje:

Članak 5. točku 1. Konvencije od 27. rujna 1968. o nadležnosti i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima treba tumačiti na način da se on ne primjenjuje na tužbu sljedećeg kupca u nizu protiv proizvođača koji nije prodavatelj, a koja se tiče nedostataka na toj robi ili njezine neprimjerenosti za namijenjenu svrhu.

Objavljeno na javnoj raspravi u Luxembourggu 17. lipnja 1992.

[Potpisi]

* Jezik postupka: francuski